

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera, soudce JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně Mgr. Veroniky Baroňové v právní věci žalobce: **L. D.**, zastoupeného JUDr. Petrem Dítětem, MBA, LL.M., advokátem se sídlem Horní náměstí 19, Olomouc, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje**, se sídlem Jeremenkova 1056/40a, Olomouc, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 12. 2018, č. j. KUOK 119634/2018, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 5. 12. 2019, č. j. 72 A 44/2018 – 38,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovaný **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovaný **j e p o v i n e n** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 4 114 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce, JUDr. Petra Dítěte, advokáta.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] V řízení zahájeném dne 24. 10. 2016 uznal Městský úřad Litovel žalobce vinným ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. f) bod 2 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění účinném do 30. 6. 2017, kterého se dopustil při řízení motorového vozidla překročením nejvyšší povolené rychlosti v obci o více než 40 km/h. Za přestupek správní orgán žalobci uložil

pokutu 5 000 Kč a zákaz řízení všech motorových vozidel na 6 měsíců. V pořadí třetí odvolání žalobce žalovaný zamítl.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce u Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci. V žalobě uplatnil mimo jiné námitku prekluze odpovědnosti za přestupek, kterou krajský soud shledal důvodnou, rozhodnutí žalovaného proto zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[3] Soud uvedl, že žalobce se měl přestupku dopustit 12. 10. 2016. V posuzovaném případě uběhly od spáchání přestupku dva roky dne 12. 10. 2018 a žalovaný doručil rozhodnutí o odvolání zástupci žalobce dne 10. 12. 2018, tedy po uplynutí dvouleté lhůty podle § 20 odst. 3 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

[4] Podle právní úpravy účinné ke dni spáchání přestupku a do 30. 6. 2017 přestupek nebylo možné projednat po datu 12. 10. 2018. Podle právní úpravy účinné ode dne 1. 7. 2017 zaniká odpovědnost za předmětný přestupek § 32 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“) za tři roky.

[5] Dle § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky (ve znění účinném v době rozhodnutí krajského soudu – pozn. NSS): „*Ustanovení dosavadních zákonů o lhůtách pro projednání přestupku nebo jiného správního deliktu, lhůtách pro uložení pokuty za přestupek nebo jiný správní delikt a lhůtách pro zánik odpovědnosti za přestupek nebo jiný správní delikt se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nepoužijí. Odpovědnost za přestupek a dosavadní jiný správní delikt však nezanikne dříve, než by uplynula některá ze lhůt podle věty první, pokud k jednání zakládajícímu odpovědnost došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.*“

[6] Zánik odpovědnosti za přestupek za dva roky je pro žalobce příznivější než zánik odpovědnosti za přestupek za tři roky. Dle soudu tak byla naplněna hypotéza věty druhé čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, který stanoví, že „*trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější*“, a bylo třeba ji v posuzovaném případě aplikovat. Tento závěr je v souladu i s § 112 odst. 1 věta druhá, část za středníkem zákona o odpovědnosti za přestupky (*podle tohoto zákona se posoudí jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější*). Dle soudu mají posledně citovaná ustanovení přednost před § 112 odst. 2 věta druhá zákona o odpovědnosti za přestupky, které je v rozporu s § 112 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky i s čl. 40 odst. 6 Listiny.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalobce

[7] Proti rozsudku krajského soudu podal žalovaný (stěžovatel) kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.).

[8] Stěžovatel nejprve zrekapituloval dosavadní průběh řízení. Dále uvádí, že ač se ztotožňuje s právním názorem krajského soudu ohledně neústavnosti § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky spočívající v rozporu s čl. 40 odst. 6 Listiny, je toho názoru, že posouzení, zda zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení jsou v rozporu s ústavním pořádkem, přísluší dle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy pouze Ústavnímu soudu, nikoliv správnímu orgánu. Interpretace a následná aplikace zákonů správním orgánem musí vycházet z presumpce jejich správnosti.

pokračování

[9] Dle žalovaného krajský soud nesprávně interpretoval § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky, a proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud jeho rozsudek zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[10] Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že krajský soud správně rozhodl o odpovědnosti za přestupek dle zákona o přestupcích a nikoliv dle zákona o odpovědnosti za přestupky. Žalovaný dle přesvědčení žalobce směřuje hmotněprávní institut zániku odpovědnosti za přestupek, který se zásadně v souladu s ustanovením čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod posuzuje dle normy účinné v době spáchání přestupku, a procesní stránku projednání přestupku, které probíhá dle normy účinné v době projednávání přestupku. Žalobce dále nesouhlasí, že krajský soud nebyl oprávněn rozhodnout bez předložení věci Ústavnímu soudu k posouzení protiústavnosti § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky, k čemuž odkazuje na judikaturu Ústavního soudu (nález ze dne 26. 3. 1996, Pl. ÚS 48/95, a ze dne 13. 8. 2015, III. ÚS 130/14).

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná.

[12] Poté přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[13] Stěžovateli je nutno přisvědčit, že správní orgán je vázán zákonem (čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky, čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, § 2 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád) a nemůže se od něj odchýlit. Správní orgán není oprávněn ani přerušit řízení a podat Ústavnímu soudu návrh na zrušení zákona, o jehož protiústavnosti je přesvědčen. Taková pravomoc náleží toliko soudu (čl. 95 odst. 2 Ústavy a § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu). Skutečnost, že správní orgán postupoval dle litery zákona, ovšem neznamená, že jeho rozhodnutí nemůže být soudem za žádných okolností zrušeno. Čl. 95 odst. 2 Ústavy přikazuje soudu předložit věc Ústavnímu soudu, pokud dojde k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem. O neústavnosti určitého ustanovení si soud nemůže učinit úsudek sám, jak uvádí stěžovatel, tato pravomoc náleží pouze Ústavnímu soudu [čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy, viz nález ze dne 10. 1. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 33/2000].

[14] Krajský soud tak postupoval nesprávně, pokud své zrušující rozhodnutí založil na vlastním posouzení neústavnosti § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky, spočívající v jeho rozporu s čl. 40 odst. 6 Listiny. V projednávané věci přitom nebylo možno vystačit s ústavně konformním výkladem problematického ustanovení, krajský soud se ostatně o takový výklad ani nepokoušel.

[15] Nejvyšší správní soud však nemohl odhlédnout od vývoje právní úpravy § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky, který nastal v důsledku derogačních nálezů Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, Pl. ÚS. 15/19 a ze dne 16. 6. 2020, Pl. ÚS. 4/20.

[16] Ústavní soud nálezem ze dne 4. 2. 2020, Pl. ÚS. 15/19 zrušil § 112 odst. 2 větu první zákona o odpovědnosti za přestupky. Konstatoval, že: „§ 112 odst. 2 věta první zákona o odpovědnosti za přestupky přikazuje užít úpravu promlčení odpovědnosti za přestupky dle zákona o odpovědnosti za přestupky i na činy spáchané před účinností tohoto zákona. Úprava promlčení odpovědnosti za přestupek tvoří součást vymezení trestnosti ve smyslu čl. 40 odst. 6 Listiny, s nímž je napadená zákonná úprava v rozporu, jelikož směřuje k ústavně reprobovanému výsledku v podobě užití pozdější úpravy trestnosti, která je v neprospěch obviněného. Z tohoto důvodu je § 112 odst. 2 věta první zákona o odpovědnosti za přestupky v rozporu s čl. 40 odst. 6 větou první Listiny. Ústavní soud souhlasí s městským soudem v tom, že není možný ústavně konformní výklad § 112 odst. 2 věty první zákona o odpovědnosti za přestupky.“

[17] Nálezem ze dne 16. 6. 2020, Pl. ÚS. 4/20 Ústavní soud následně zrušil i původní větu druhou § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky: „Dospěl-li Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 15/19 k právnímu názoru, podle kterého je úprava zániku přestupkové odpovědnosti součástí "trestnosti" ve smyslu čl. 40 odst. 6 Listiny (v podrobnostech srov. právní závěry uvedené v citovaném nálezu), nelze mít z důvodů výše uvedených pochyb o tom, že aplikace § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky (ve znění uvedeného nálezu) může vést rovněž ke zhoršení postavení pachatele. Jinak řečeno, k porušení čl. 40 odst. 6 věty druhé Listiny dojde i tehdy, když by pachatel byl potrestán za spáchání přestupku přesto, že by odpovědnost za přestupek podle nové právní úpravy zanikla ještě před vydáním rozhodnutí o přestupku, tedy že přestupek by tak za užití nové právní úpravy byl již promlčen. Ústavní soud proto uzavírá, že § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky je v rozporu s čl. 40 odst. 6 větou druhou Listiny. Nutno podotknout, že za této situace není v incidenčním případě (viz sub 3 až 7) možný ústavně konformní výklad § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky a lze vystačit s oporou jeho § 2 odst. 1 a § 112 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky.“

[18] Nejvyšší správní soud již dříve judikoval, že: „důsledky derogačního nálezu Ústavního soudu v řízení o kontrole norem, podle něhož ustanovení zákona bylo v rozporu s ústavní garancí základního lidského práva nebo svobody, je nutno uplatnit zásadně ve všech probíhajících řízeních před orgány veřejné moci bez ohledu na to, v jaké procesní fázi se nacházejí, řízení o kasační stížnosti nevyjímaje.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. prosince 2014 č. j. 6 Ads 80/2013 - 40).

[19] Nejvyšší správní soud tak přihlédl ke skutečnosti, že ustanovení, na němž záviselo posouzení nyní projednávané věci a které krajský soud odmítl aplikovat jako rozporné s čl. 40 odst. 6 Listiny, bylo následně Ústavním soudem pro neústavnost skutečně zrušeno. Bylo by v rozporu se zásadou hospodárnosti řízení zrušit rozsudek krajského soudu pouze pro jeho nesprávný procesní postup v dané věci, neboť v dalším řízení by s ohledem na výše uvedené závěry Ústavního soudu nutně dospěl ke stejnému výsledku. Závěrem ovšem Nejvyšší správní soud podotýká, že v projednávané věci by k neústavnímu výsledku vedla aplikace § 112 odst. 2 věty první, nikoliv věty druhé, jak uvedl krajský soud. Návrh na zrušení této části předmětného ustanovení byl ovšem Městským soudem v Praze Ústavnímu soudu podán již dne 23. 8. 2019, krajský soud tedy mohl řízení o žalobě přerušit dle § 48 odst. 3 písm. d) s. ř. s. a vyčkat na výsledek řízení před Ústavním soudem.

IV. Závěr a náklady řízení

pokračování

[20] Stěžovatel se svými námitkami neuspěl. Jelikož Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí ani z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[21] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci neměl úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalobci jako procesně úspěšnému účastníkovi náleží náhrada nákladů. Náklady jsou tvořeny odměnou a náhradou hotových výdajů jeho zástupce za jeden úkon právní služby - písemné podání ve věci samé - vyjádření ke kasační stížnosti [§11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č.177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)], za něž přísluší částka 3 100 Kč (§ 7 ve spojení s §9 odst. 4 advokátního tarifu) a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Protože zástupce je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšují se náklady o částku odpovídající dani, kterou je povinen odvést, tj. 21 % z částky 3 400 Kč, tedy o 714 Kč. Celkovou částku 4 114 Kč je stěžovatel povinen zaplatit žalobci v přiměřené lhůtě určené soudem, a to do 30 dnů od právní moci rozsudku k rukám jeho zástupce.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. října 2020

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu